

Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
részitélete

Az ügy száma: Mfv.I.10.207/2019/5.

A tanács tagjai: Dr. Hajdu Edit a tanács elnöke
Dr. Gál Attila előadó bíró
Dr. Mészárosné dr. Szabó Zsuzsanna bíró

Az I. rendű felperes:
I.rendű felperes neve

A II. rendű felperes:
II.rendű felperes neve

A felperések képviselője:
. Lak Edit ügyvéd

Az alperes: alperes neve

Az alperes képviselője:
. Barbél Mónika ügyvéd

A per tárgya: kártérítés

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: I. rendű felperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:
Szolnoki Törvényszék 4.Mf.20.559/2018/7.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:
Szolnoki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 2.M.163/2015/58.

Rendelkező rész

A Kúria a Szolnoki Törvényszék 4.Mf.20.559/2018/7. számú részítéletének felülvizsgálati kérelemmel nem támadott részét nem érinti, egyebekben a részítélet azon rendelkezését, amellyel a

Szolnoki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 2.M.163/2015/58. számú részítéletének az alperest az I. rendű felperesnek 8.000.000 forint nem vagyoni kártérítés és ezen összeg 2013. július 12-től a kifizetés napjáig járó kamata megfizetésére kötelező döntését helybenhagyta, hatályon kívül helyezi a perköltségre és az illetékekre is kiterjedően, az elsőfokú részítéletét e részében megváltoztatja, és kötelezi az alperest, hogy fizessen meg az I. rendű felperesnek 10.000.000 forint nem vagyoni kártérítést és ezen összegnek 2013. július 12-től a kifizetés napjáig járó, a minden naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű kamatát.

Kötelezi az alperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg az I. rendű felperesnek 2.173.015 (kettőmillió-százhetvenháromezer-tizenöt) forint és 586.714 (ötszáznyolcvanhatezer-hétszáztizennég) forint áfa elsőfokú részperköltséget.

Kötelezi az alperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg az I. rendű felperesnek 200.000 (kettőszázezer) forint felülvizsgálati eljárási rész költséget.

Kötelezi az alperest, hogy az Adóhivatal külön felhívására fizessen meg az államnak 900.000 (kilencszázezer) forint le nem rótt elsőfokú eljárási részilletéket, 382.400 (háromszáznyolcvankétezer-négyszáz) forint fellebbezési részilletéket, 200.000 (kettőszázezer) forint felülvizsgálati eljárási részilletéket, míg az I. rendű felperes helyett 600.000 (hatszázézer) forint eljárási részilletéket, 882.300 (nyolcszáznyolcvankétezer-háromszáz) forint fellebbezési részilletéket és 300.000 (háromszázezer) forint felülvizsgálati eljárási részilletéket az állam viseli.

A részítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A felperes az alperes Sz..., K.... út ... szám alatti fióktelepén műszaki ellenőr munkakörben dolgozott. 2013. július 12-én transzformátor szekrény szerelése közben a szerelőállvány eldőlt, és a felperes a bal lábának többszörös törését szenvedte el, amely miatt a bal térd alatt a lábát amputálták. Az I. rendű felperes 2013. július 12-től augusztus 8-ig kórházban feküdt, majd szeptember 21-ig rehabilitációs kezelésen vett részt. A baleset következtében az I. rendű felperes lábprotézist használ, járása nehezítetté vált, önellátása korlátozott, tisztálkodásban, öltözködésben segítségre szorul. 2013 szeptemberétől 2014.

februárig - a végleges protézis használat kialakulásáig - napi 4 órában, majd ezt követően pedig napi 1 órában gondozták. A felperes a korábban elvégzett nehezebb háztartási munkákat nem tudja elvégezni, a tömegközlekedési eszközön művégtaggal nem tud közlekedni, kísérrre szorul.

- [2] Az alperes 2015. augusztus 25-én végzett foglalkozás egészségügyi vizsgálat alapján az I. rendű felperest ülő munkakörű, adminisztratív minőségellenőri munkakörre találta alkalmasnak, és heti 20 órában ilyen munkakörben foglalkoztatta.
- [3] Az I. rendű felperesnek a protézis használata bőr kidörzsölést és fekélyes panaszokat okozott, a megváltozott anatómiai helyzet őt sérülésre, elesésre hajlamosította.
- [4] 2016. június 25-én otthonában elesett, és combcsont törést szenvedett el. A baleset állapotrosszabbodást eredményezett. 2017. áprilisáig a társadalombiztosítás által finanszírozott protézist használt, majd ezt követően 3.020.362 forint összegben **A... L...** ... típusú lábszárprotézist vásárolt, amely számára egyenletes járást és a korábbiakhoz képest hosszabb gyaloglást is lehetővé tett. Közlekedőképességét azonban minőségileg nem változtatta meg, a tömegközlekedésben továbbra sem tud részt venni.
- [5] Az I. rendű felperes a balesetet követően csak automata sebességváltós gépjárművet használhatott, amely speciális ajtónyitással, csomagtartó kialakítással rendelkezett. 4.894.835 forint összegben egy **O... M...** gépjárműre kapott árajánlatot. A lakásában a fürdőszobát átalakították..
- [6] Az I. rendű felperes a balesetből eredően 54%-os mozgásszervi és 25%-os pszichés egészségkárosodást szenvedett, amely mindösszesen 66%-os össz-szervezeti egészségkárosodást eredményez. 2016. szeptember 30-tól rehabilitációs ellátásban részesült, ... kategóriába sorolták, foglalkoztatási rehabilitációja nem indokolt.

A felperes keresete és az alperes ellenkérelme

- [7] Az I. rendű felperes keresetében kérte, hogy a bíróság kötelezze az alperest 15.00.000 forint nem vagyoni kár és ennek 2013. július 12-től számított kamatának megfizetésére.
- [8] Vagyoni kárként a következőket igényelte: Kórházi ápolás időszakára figyelmességi csomag 72 napra 3.500 forint alapulvételével 252.000 forint, lakás akadálymentesítésének költsége 527.522 forint plusz 15.000 forint tervezési díj, lábszárprotézis első beszerzési költsége 4.065.312 forint, lábszárprotézis tokrendszer csere költsége 958.850 forint, lábszárprotézis esedékes második beszerzési költsége 3.020.362 forint, lábszárprotézis tokrendszer cseréjének költsége 1.350.881 forint, protetizálással kapcsolatos utazási költség 321.750 forint, igazságügyi orvosszakértői vizsgálatokkal kapcsolatos utazási költség 24.120 forint, gyógytorna költsége 5.000 forint, automata váltós gépjármű beszerzési költsége 4.894.835 forint.

- [9] Véghatáridő nélkül járadékot igényelt gondozás jogcímén, háztartási kisegítő közepes és nehéz munkák tekintetében, közlekedési többletköltség, kísérő, kulturális többletköltség, bőrápoló krémek költsége, gyógytorna jogcímeiken. Ezek vonatkozásában különböző időpontoktól a lejárt járadékokat és azok kamatait is kérte. Érvényesíteni kívánta még az elmarad jövedelem és rendkívüli munka teljesítményre alapozott baleseti járadékát, az elmaradt cafeteria lejárt összegét.
- [10] Az I. rendű felperes házastársa a II. rendű felperes nem vagyoni kártérítés címén 3.000.000 forintot igényelt.
- [11] Az I. rendű felperes keresete indokául előadta, hogy a nem vagyoni kártérítés körében figyelembe kell venni a baleset előtti egészségkárosodás mértékét, a jövőbeni állapotrosszabbodás lehetőségét, a lábszár elvesztésével megnyilvánuló esztétikai károsodást, valamint a 2016. június 25-ei elesés újabb állapotrosszabbító következményeit, a jövőbeni tartós foglalkoztatási rehabilitáció kizártságát, a rendkívüli munkateljesítmény mindennapi életre, életminőségre gyakorolt hatását és az önálló életvezetésre való képtelenséget.
- [12] Hivatkozott arra, hogy a baleset óta fizikai fájdalmai vannak, pszichiátriai problémákkal kell szembenéznie, az emberek között rossz érzése van, ugyanis sajnálkozva bámulják meg. Terhet jelent a rendszeres orvoshoz járás, az új protézis elkészítésével kapcsolatos eljárások. Zárt cipőt kénytelen használni, papucsot nem tud hordani, a protézis levételekor pedig csak járókerettel tud közlekedni, amely nagy erőfeszítést jelent. Elveszítette a szabadtéri szórakozás, testmozgás minden lehetőségét, környezetéhez való viszonya megváltozott, gyakran ingerült, ideges.
- [13] A kórházi tartózkodása alatt hozzátartozói minden nap élelmiszert üdítőt, gyümölcsöt, vitaminokat vittek be, azonban ennek ellenére a testsúlya 72 kilogrammról 62 kilogrammra csökkent. A lakás akadálymentesítése a biztonsága érdekében szükséges volt. Megfelelő minőségű és színvonalú lábszárprotézis megvásárlása szükséges ahhoz, hogy a baleset után is emberhez méltó életet tudjon élni.
- [14] A jobb minőségű lábszárprotézis beszerzése korábban is indokolt lett volna, és ha 2014-ben megkapja, akkor 2016-ban már a tokrendszer cserélni kellett volna a kihordási idő alatt. Erre azért nem került sor, mert a munkáltató a teljesítéssel késlekedett. A használt protézisnél is szükség lesz a tokrendszer cseréjére, amelynek a költsége a jövőben biztosan felmerül.
- [15] A közlekedést az automata váltós gépkocsi segíti, azonban azt a protézis alapvetően nem változtatta meg. A ház körüli munkák elvégzésében és a közlekedésben is korlátozott.
- [16] A II. rendű felperes a nem vagyoni kártérítési igényét azzal indokolta, hogy a balesetet követően a kiegyensúlyozott élete megszűnt, minden olyan szórakozástól elesett, amelytől a férje, mindennapi gondjaival egyedül maradt, jelentős többletfeladatai keletkeztek.
- [17] A felperesek az alperest a jogi képvisellel kapcsolatos megbízási

szerződésben megállapított 10% + áfa sikerdíj megfizetésére kérték kötelezni a megfizetett kártérítés alapulvételével.

- [18] Az alperes ellenkérelmében az I. rendű felperessel kapcsolatban arra hivatkozott, hogy a nem vagyoni kártérítési igény eltúlzott, figyelembe kell venni, hogy a felperes a balesetkor 55 éves volt, könnyített munkakörben továbbra is képes munkavégzésre, és dolgozik is. A 25%-os pszichés egészségkárosodása nem kizárólag az üzemi balesettel, hanem az otthoni balesetével áll összefüggésben, amelyért a munkáltató nem felelhet, az üzemi baleset és az otthonában bekövetkezett balesetek között nincs okozati összefüggés. A figyelmességi csomag, a látogatás költsége nem indokolható, az I. rendű felperes rehabilitációja ideje alatt jelentős javulás történt, járóképesse vált könyökmankóval és művégtaggal is.
- [19] A fürdőszoba átalakításra állami támogatás is igényelhető, és az I. rendű felperes csak a szükséges átalakításokat végezheti. Az ... egyedi engedély alapján kéreleme elbírálhatja megfelelőbb eszköz biztosítását. Az, hogy az I. rendű felperesnek nehézségei vannak az új protézistok illesztésével, nem róható a munkáltató terhére.
- [20] Az I. rendű felperes vagyoni kárával és a járadékkal kapcsolatos igényeire is részletesen nyilatkozott.
- [21] A II. rendű felperes nem vagyoni kárigényével kapcsolatban előadta, hogy nem bizonyította személyiségi jogai sérülését, életének elnehezülése önmagában nem lehet alapja a nem vagyoni kárigénynek.
- [22] Kérte 8.250.938 forint beszámítását, amelyet a bírósági eljárás során már megfizetett az I. rendű felperesnek.

Az első- és másodfokú ítélet

- [23] A Szolnoki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 2.M.163/2015/58. számú részítéletével kötelezte az alperest, hogy fizessen meg I. rendű felperesnek figyelmességi csomag címén 252.000 forintot, lakásátalakítás címén 527.522 forintot, lábszárprotézis költségeként 3.020.362 forintot, utazási költség címén 321.750 forintot, gyógytorna költségeként 5.000 forintot, automata váltós gépkocsi beszerzésének költségeként 4.894.835 forintot, bőrtápláló krém költségeként 49.000 forintot, gondozási díj címén 2013. szeptember 21-től 2014. februárig terjedő időszakra 500.000 forintot, gondozási díj címén 2014. június 1-től 2016. június 25-ig, valamint 2017. április 26-tól 2017. december 31-ig 825.000 forintot, háztartási kisegítő címén 2013. július 12-től 2014. februárig 105.000 forintot, 2014. június 1-től 2016. június 25-ig, valamint 2017. április 26-tól 2017. december 31-ig 330.000 forintot, ház körüli kisegítő címén 2013. július 12-től 2017. május 10-ig 469.300 forintot, közlekedési többletköltségként 2015. július 1-től 2017. december 31-ig 750.000 forintot, kísérő költségeként 2013. szeptember 1-től 2017. december 1-ig 256.650 forintot, kulturális többletköltség címén 2013. szeptember 21-től 2017.

december 31-ig 256.650 forintot, valamint ezen összegek után járó törvényes kamatát.

2018. január 1-től havi gondozásként 25.000 forintot, háztartási kisegítő címén 15.000 forintot, közlekedési többletköltségként 25.000 forintot, kísérő költségként 5.000 forintot, kulturális többletköltség címén 5.000 forintot, bőrtápláló krém költségeként 12.555 forintot, gyógytorna költségeként 10.000 forintot akként, hogy ezen összegű havi járadék minden hónap 10. napjáig esedékes.

Kötelezte továbbá az alperest, hogy fizessen meg az I. rendű felperesnek 8.000.000 forint nem vagyoni kártérítést és ezen összeg után 2013. július 12-től a kifizetés napjáig járó törvényes kamatát. Ezt meghaladó mértékben az I. rendű felperes keresetét elutasította. Megállapította, hogy a megítélt összegbe az alperes 8.250.938 forint beszámításra jogosult volt.

Kötelezte az alperest, hogy a II. rendű felperesnek fizessen meg 1.000.000 forint nem vagyoni kártérítést és ezen összegnek 2013. július 12-től a kifizetés napjáig járó kamatát, ezt meghaladó mértékben a II. rendű felperes keresetét elutasította. Rendelkezett az eljárási rész illetékekről is.

Kötelezte az I. rendű felperest, hogy fizessen meg az alperesnek 1.263.650 forint perköltséget, míg a II. rendű felperes kérelmével kapcsolatos költségeiket a felek maguk viselik.

- [24] A bíróság ítéletében utalt a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény I. törvény (Mt.) 166. § (1) bekezdés, 171. § (1) bekezdésére, valamint a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (Ptk.) 355. §, valamint 359. §-aira.
- [25] Az indokolásban rögzítette, hogy igazságügyi orvosszakértői vélemény alapján az I. rendű felperes a balesettel összefüggésben 66%-ban egészségkárosodott, a fennálló egészségi állapota 34%. Az egészségkárosodása a mozgásszervi és pszichés károsodásból tevődik össze.
- [26] A 2016. június 25-én az I. rendű felperes otthonában bekövetkezett balesettel kapcsolatban rögzítette, hogy a mozgásszervi egészségkárosodás következtében mozgása súlyosan korlátozott, az állapota protézis használatát teszi szükségessé, járása nehezített, önellátásában korlátozott, segítségre szorul. A megváltozott anatómiai helyzetében hajlamos a sérülésre, így az otthonában bekövetkezett combcsont töréssel járó állapot a baleset következtében kialakult egészségi állapotából következik annak ellenére, hogy e baleset nem értékelhető a sérülés valamely szövődményének. A szakértői vélemény is akként értékelte az otthoni balesetet, hogy az közvetlen összefüggésben a korábbi balesettel nincs, azonban az I. rendű felperes munkabalesetéből kialakult egészségi állapota sérülésre hajlamosítva az okozati összefüggést megalapozza.
- [27] Az I. rendű felperes a társadalombiztosítási ellátás keretében nem finanszírozott **A...** **L...** típusú protézis beszerzésére megalapozottan tarthat igényt. A szakértői vélemény ennek beszerzését indokoltnak találta, mert az egyenletes járást és

esetleges hosszabb gyaloglást is lehetővé tesz a számára, és alkalmas a fájdalom kiküszöbölésére. Ezen protézis beszerzése azonban minőségileg a közlekedőképességet, a tömegközlekedésben való részvétel lehetőségét nem alapozza meg.

- [28] A 2017. áprilisi lábszárprotézis beszerzésének 3.020.362 forint összegű költségét a baleset körülményeinek elhárításával kapcsolatban szükségszerűen felmerült költségként fogadta el.
- [29] Az I. rendű felperes által érvényesíteni kívánt lábszárprotézis első beszerzési költségét, a tokrendszer cseréjének, valamint a hozzá tartozó függesztők beszerzésének költségét nem találta a bíróság a balesettel összefüggésben állónak. Az I. rendű felperes ezt a költséget akként kívánta érvényesíteni, hogy ha 2014-ben már lehetővé vált volna a kártérítés az alperes elismerése alapján, úgy annak költségét az alperesnek kellett volna viselni. 2014-hez képest 2017-ben második lábszárprotézis beszerzése is szükségessé vált volna. Ezt az álláspontot a bíróság azért nem fogadta el, mert az alperes nem a feltételezések alapján összeállított károk megfizetésére, hanem az I. rendű felperes tényleges kárának a megtérítésére köteles, ezen költségek és kiadások azonban az I. rendű felperesnél ténylegesen nem merültek fel.
- [30] A szakértői véleményből megállapítható, hogy az I. rendű felperes számára az automata sebességváltós gépjármű beszerzése, a lakás akadálymentesítése, a fürdőszoba átalakítása indokolt.
- [31] Az I. rendű felperes súlyos mozgásszervi és pszichés károsodása, a mozgás lehetőségének beszűkülése miatt megváltozott élethelyzete, a sérülés esztétikai nyoma, valamint az, hogy a korábbi munkakörének ellátására alkalmatlanná vált, és 2016. szeptember 30-tól kezdődően rehabilitált foglalkoztathatósága is kizárt, viszonylag magas összegű nem vagyoni kártérítést indokol a hátrányok kompenzálására. Az összegszerűség megállapítása során figyelembe vette a bíróság az I. rendű felperes életkorát, valamint értékelte, hogy az egyéb jogcímeken megállapított kártérítés körében gépjármű, valamint emelt minőségű lábszárprotézis beszerzése indokolt, ezek együttesen alkalmasak az I. rendű felperes életminőségének javítására, így 8.000.000 forint kártérítés áll arányban az elszenvedett hátrányokkal.
- [32] A II. rendű felperest házastársként hátrányok érték, nyilvánvalóan a gondozásra szoruló, mozgásában korlátozott és pszichésen megviselt hozzátartozó mellett a házastárs életvitele is megváltozik, e változás azonban olyan mértékű, amely miatt 1.000.000 forint nem vagyoni kártérítés megfelelő ellenértékül szolgál.
- [33] Az elsőfokú bíróság a pertárgyértéket 45.648.663 forintban állapította meg, amelyből az I. rendű felperes 18.502.142 forintban pernyertes. Ez alapján az I. rendű felperes 60%-ban lett pervesztes, így az illetéket ennek figyelembevételével állapította meg. Az állam által előlegezett szakértői bizonyítással összefüggő költségek pernyertességtől függetlenül az alperes eljárásával összefüggésben merültek fel, így annak megfizetésére az alperest

kötelezte.

- [34] A perköltség megállapításánál figyelembe vette, hogy az I. rendű felperes 60%-ban pervesztes lett, a megbízási szerződésben 10%-os díjat kötöttek ki, továbbá az alperes munkadíját is figyelembe véve a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (Pp.) 81. § (1) bekezdése alapján rendelkezett annak viseléséről. A II. rendű felperes perköltségéről a Pp. 81. § (2) bekezdése alapján úgy rendelkezett, hogy azt a felek maguk viselik.
- [35] Az ítélet ellen az I. rendű fellebbezésében a nem vagyoni kártérítés összegét 15.00.000 forintra kérte felemelni. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság nem vette figyelembe a jövőbeli állapotrosszabbodás lehetőségét, a 2016. június 25-i baleset állapotrosszabbító hatását, és azt, hogy ennek következtében az I. rendű felperes véglegesen elvesztette munkaképességét. Nem értékelte továbbá azt sem, hogy az **A... L...** protézis első beszerzése késett, emiatt kényszerült gyengébb minőségű protézis használatára, amely az életminőségét jelentőségében rontotta.
- [36] Nem vont a mérlegelési körbe a lakás akadálymentesítésével kapcsolatos 15.000 forintos tervezési költséget, a lábszárprotézis első beszerzési költséget, és a lábszárprotézis tokrendszer cseréjének költséget. Nem fogadta el, hogy a teljesítés elmaradása az alperesnek felróható, és ezen költségek megtakarításával előnyhöz jutott, mivel az I. rendű felperes később szerezte be a jobb minőségű és drágább protézist.
- [37] A gondozási díj, a teljes körű háztartási kisegítővel kapcsolatos járadékok felemelését kérte.
- [38] A perköltséggel kapcsolatban kifejtette, hogy a pertárgy értéke helyesen 36.340.462 forint volt, az elsőfokú bíróság 21.730.149 forintot ítelt meg, így 60%-ban lett pernyertes és 40%-ban pedig pervesztes, a megbízási szerződést alapján az őt megillető díj a megítélt összeg 10%-a + áfa, és a Pp. 81. § (2) bekezdése alapján a követelt összeg nem tekinthető eltúlzottnak.
- [39] A II. rendű felperes a nem vagyoni kártérítés összegét 3.000.000 forintra kérte felemelni.
- [40] Az alperes csatlakozó fellebbezésében a kártérítés összegének csökkentését kérte, valamint további 8.000.000 forint beszámítását. Kifejtette az álláspontját a figyelmességi csomaggal, a lakásátalakítási költséggel, az automata váltós gépjárművel, háztartási kisegítővel, a közlekedési többletköltséggel, valamint a kulturális többletköltséggel kapcsolatban.
- [41] A perköltségről úgy nyilatkozott, hogy nincs számottevő különbség a számításokban, ugyanis állítása szerint a felperes 56%-ban lett pernyertes, így a Pp. 81. § (1) bekezdése alapján az I. rendű felperes keresetével kapcsolatban felmerült költséget a felek maguk viselik.
- [42] A Szolnoki Törvényszék 4.Mf.20.559/2018/7. számú részítéletével az elsőfokú bíróság részítélet nem fellebbezett részét nem érintette, fellebbezett részében akként változtatta meg, hogy a lakásátalakítás címén járó kártérítést 542.522 forintra, az alperes

által az I. rendű felperes követelésébe beszámítható összeget 16.737.938 forintra emelte fel. Mentésítette az I. rendű felperest az elsőfokú perköltség megfizetése alól.

Kötelezte az alperest, hogy fizessen meg az I. rendű felperesnek 1.677.670 forint elsőfokú perköltséget, egyebekben az elsőfokú részítéletet helybenhagyta. Kötelezte az I. rendű felperest 246.260 forint, a II. rendű felperest 63.500 forint másodfokú perköltség megfizetésére, valamint rendelkezett az illeték viseléséről is.

[43] A törvényszék a felperesek fellebbezését, és az alperes csatlakozó fellebbezését is kismértékben találta megalapozottnak. Rögzítette, hogy az elsőfokú bíróság részítéletét a fellebbezési kérelem, a csatlakozó fellebbezés és az ezekkel kapcsolatos ellenkérelmek korlátai között bírálta felül.

[44] Az I. rendű felperes nem vagyoni kártérítésével kapcsolatban kifejtette, hogy a nem vagyoni kártérítés összegét az elsőfokú bíróság a balesetkori értékviszonyok alapján határozta meg, és az I. rendű felperest a károsodástól megilleti a késedelmi kamat is. Értékelte a károsodás következményeit, annak - a perben beszerzett szakértői véleménnyel és annak kiegészítésével megállapított - testi és lelki következményeit, az életében, a szabadidős tevékenységeiben bekövetkezett korlátozottságot, az életminőségében a baleseti egészségkárosodással összefüggő előnytelen változásokat, és az életkorát. Az így megítélt nem vagyoni kártérítés alkalmas arra, hogy az I. rendű felperest ért sérelem kiegyensúlyozására másnemű, a sérelemmel hozzávetőlegesen egyenértékű előnyt nyújtson. Az elsőfokú bíróság az I. rendű felperes életvitelének elnehezültségét figyelembe vette, a jogilag releváns tényeket helyesen értékelte. A baleset időpontjában az I. rendű felperes 55 éves volt, az életkora szerint meghatározott életviszonyai alapján mértéktartással meghatározott 8.000.000 forint nem vagyoni kártérítés arányos.

[45] A II. rendű felperest megillető nem vagyoni kártérítést arányosnak találta a törvényszék.

[46] A lakásátalakítással kapcsolatban az elsőfokú bíróság a 15.000 forintos tervezési díjat nem vette figyelembe, ezért e vonatkozásban a fellebbezés alapos volt.

[47] A lábszárprotézissel kapcsolatban rögzítette, hogy a 3.020.362 forint összegű **A... L...** protézisre megalapozottan tarthat igényt az I. rendű felperes, és a ténylegesen felmerült beszerzési költségek megfizetésére kötelezte az alperest. A lábszárprotézis első beszerzési költsége címén érvényesített 4.065.312 forint összeg és a lábszárprotézis tokrendszer cseréjének költsége címén érvényesített 958.850 forint kártérítési igény elutasítása jogszerű, mert az I. rendű felperesnél ezek a költségek nem merültek fel. A lábszárprotézis költsége akkor merült fel, amikor azt valóban megvásárolta, és ennek megfizetésére az elsőfokú bíróság kötelezte is az alperest.

[48] A törvényszék a gondozási díj, a háztartási kisegítő, közlekedési többletköltség vonatkozásában egyetértett az elsőfokú bírósággal.

- [49] A perköltséggel kapcsolatban a törvényszék rögzítette, hogy 15.00.000 forint nem vagyoni kártérítés, 20.923.917 forint vagyoni kártérítés, valamint 12 hónapra járó (havi 106.605 forinttal számolt) 1.287.060 forint járadék alapján a teljes pertárgyérték 37.210.977 forint. Az elsőfokú bíróság az I. rendű felperes részére vagyoni és nem vagyoni kártérítés címén 20.563.089 forintot ítélt meg, melyet a másodfokú bíróság 21.210.977 forintra emelt fel, így az I. rendű felperes pernyertességének aránya 57%-os mértékű.
- [50] A törvényszék a Pp. 81. § (1) bekezdés alkalmazásával határozta meg a perköltség összegét, a Pp. 81. § (2) bekezdése alkalmazására nem látott lehetőséget, mert az I. rendű felperes által követelt vagyoni és nem vagyoni kártérítés összege eltúlzott volt. Ez alapján a pernyertesség pervesztesség arányában az I. rendű felperest 1.321.000 forint ügyvédi munkadíj illeti meg, melyhez 356.670 forint áfa járul, így az I. rendű felperesnek fizetendő elsőfokú részperköltség összege összesen 1.677.670 forint.
- [51] A másodfokú eljárásban az I. rendű felperes által fellebbezett érték 7.000.000 forint nem vagyoni kártérítés és 5.979.662 forint vagyoni kártérítés, tehát a fellebbezési pertárgyérték 12.979.662 forint.
- [52] Az alperes csatlakozó fellebbezésében vitatott összeg 6.153.985 forint. Az I. rendű felperes a fellebbezés vonatkozásában 15.000 forintban lett pernyertes, a csatlakozó fellebbezés vonatkozásában 5.666.985 forint összegben, így a megbízási szerződés alapján a 15.000 forintra eső 10%-os ügyvédi munkadíj 1.500 forint volt. A csatlakozó fellebbezés összegére a megbízási szerződés nem vonatkoztatható, mivel a 10%-os sikerdíj a felperesek részére megfizetett kártérítés alapján jár. Az alperes a csatlakozó fellebbezés tekintetében pernyertes lett 487.000 forintban, az I. rendű felperes fellebbezése kapcsán 12.964.662 forint összegben, így az I. rendű felperes pervesztessége folytán az alperesnek fizetendő másodfokú perköltség összesen 246.260 forint.
- [53] A II. rendű felperessel kapcsolatban a 2.000.000 forint fellebbezési értékkel számolt.

Az I. rendű felperes felülvizsgálati kérelme és az alperes ellenkérelme

- [54] Az I. rendű felperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős részítélet megváltoztatásával kérte a nem vagyoni kártérítés összegét 13.000.000 forint tőkeösszegre felemelni a kamatfizetési kötelezettség változatlanul hagyása mellett, valamint kérte az I. rendű felperes részére fizetendő elsőfokú részperköltség összegét 1.677.670 forintról 2.759.729-ra felemelni.
- [55] Kérte továbbá, hogy kötelezze a Kúria az alperest az I. rendű felperes részére a megbízási szerződés alapján kikötött ügyvédi munkadíj megfizetésére annak figyelembevételével, hogy a jogi képviselő 2019. január 1-től nem tartozik áfa körbe, a perköltség

számításánál a Pp. 81. § (2) bekezdésének alkalmazását kérte.

- [56] Felülvizsgálati kérelmében arra hivatkozott, hogy sérült a nem vagyoni kártérítés körében az Mt. 166. § (1) bekezdése, 167. § (1) bekezdése, az Mt. 167. §-a, a Ptk. 355. § (1) bekezdése és a 355. § (4) bekezdése, az eljárási szabályok körében pedig a Pp. 206. § (1) és (3) bekezdése, a 220. § (1) bekezdés d) pontja, valamint a 221. § (1) bekezdése. Az elsőfokú perköltség tekintetében sérült a Pp. 81. § (2) bekezdése, valamint a Pp. 206. § (1) és (3) bekezdése.
- [57] Érvelése szerint a jogszabályok célja az eredeti állapot helyreállításának kötelezettsége, a teljes kártérítés elve. Az eljáró bíróságok a döntésük során nem vették figyelembe az összes hátrányos következményt, ezért nem állították helyre az eredeti állapotot. Figyelmen kívül hagyták az **A... L...** protézis első beszerzésének késedelme miatti, kompenzáció nélkül maradt hátrányokat, a 2016. június 25-ei elesés állapotrosszabbító hatását. A baleset idején fennálló ár- és értékviszonyokat tévesen, az életminőséget javító, a vagyoni károk körében megítélt tényezőket pedig túlzóan értékelték, a jövőbeli állapotrosszabbodás lehetőségét viszont nem értékelték.
- [58] Az **A... L...** protézis első beszerzésének késedelme körében előadta, hogy az alperes a teljes kártérítési felelősségét elismerte, és az amputációt követően az ideiglenes protézis féléves kihordása után az orvos végleges protézis készítését javasolta. Már ekkor az alpereshez fordult azzal, hogy a végleges protetizálás egy korszerű **A... L...** protézissel történjen meg. A korszerű protézis használata jelentős előnyökkel jár.
- [59] 2018. január 15-én módosított és pontosított keresetében az **A... L...** protézis első beszerzési költségét, és a tokrendszer cseréjét elsődlegesen önálló vagyoni kárként jelölte meg, majd kérte értékelni a nem vagyoni kár körében is. A szakértői vélemény alátámasztotta, hogy az **A... L...** protézis alkalmas lett volna a társadalombiztosítás által nyújtott protézis okozta egészségügyi problémák, a csonk fájdalmának és fekélyesedésének kiküszöbölése, az egészségtől való hosszú távon történő mérséklésére, valamint jobb életminőséget biztosított volna, mivel javította volna a járás minőségét, a terhelhetőséget és komfortérzetet.
- [60] Értékelni kellett volna, hogy a korszerű protézis beszerzésének 3 éves késedelméből hátrányok érték. Az elsőfokú bíróság nem vagyoni kárként ezt nem vette figyelembe annak ellenére sem, hogy a szakértői vélemény szerint indokolt a korszerű protézis.
- [61] A fellebbezésben is hivatkozott a korszerűbb protézisre, valamint annak a 3 évnek a hátrányára, amelyet a gyengébb minőségű protézis hordása során elszenvedett. A másodfokú bíróság a részítéletében csupán azt rögzíti, hogy a nem vagyoni kártérítés összegét az határozza meg, hogy a hátrányoknak másnemű, hozzávetőlegesen egyenértékű előnnyel, pénzzel történő kiküszöbölésére és kiegyensúlyozására legyen alkalmas, szükséges és elegendő. A másodfokú bíróság egyetértett az elsőfokú bírósággal abban, hogy a kárigényt a tényleges vagyoncsökkenés hiányában utasította el, és a

késedelemből eredő hátrányokat nem értékelte. Figyelmen kívül hagyta, hogy 3 éven keresztül egy jóval gyengébb minőségű protézist volt kénytelen használni, és el kellett szenvedni az ebből adódó állapotromlást, a közlekedési képességben való fokozottabb korlátozottságot.

- [62] Az alperesnek haszna származott abból, hogy 2014-ben nem fizette ki az **A... L...** lábszárprotézis költségét. A bíróságok a döntés során figyelmen kívül hagyták a Ptk. 355. § (4) bekezdését, mely szerint meg kell téríteni azt a kárpótlást, vagy költséget is, amely a károsultat ért nem vagyoni hátrány csökkentéséhez vagy kiküszöböléséhez szükséges. A rosszabb minőségű protézis 3 éven keresztül történő használata nem vagyoni hátrányt eredményez, és ezt az összecszerűség meghatározásánál figyelembe kell venni.
- [63] A baleset idején fennálló ár- és értékviszonyok kérdésében hivatkozott a Legfelsőbb Bíróság hasonló tárgyú döntéseire, melyben a perbeli balesetet megelőző 7-8 évvel ezelőtti baleseteknél a Legfelsőbb Bíróság 8.000.000 forint nem vagyoni kártérítést látott indokoltnak. Példákat hozott fel a Legfelsőbb Bíróság, a Fővárosi Ítéltábla és a Fővárosi Törvényszék gyakorlatából arra vonatkozóan, hogy az ügyében a bíróság nem a baleset idején fennállott ár- és értékviszonyokat vették figyelembe, hanem annál jóval korábbiakat.
- [64] A 2016. június 25-ei baleset állapotrosszabbító hatásával kapcsolatban rögzítette, hogy az elsőfokú bíróság csak a perbeli munkabaleset következményeit rögzíti, ugyanis az orvosszakértő által megállapított 66%-os egészségkárosodás még nem tartalmazta a 2016. június 25-ei elesés állapotrosszabbító hatását. A bíróság a nem vagyoni kár összecszerűsége megállapítása körében a második balesetből eredő egészségkárosodás mértékét nem vette figyelembe, ezzel megsértette a teljes kártérítés kötelezettségének elvét. Az üzemi balesetből kialakult egészségi állapot sérülésre hajlamosító hatása miatt a két baleset között okozati összefüggés van, ezért a nem vagyoni kár összecszerűsége körében is értékelni kell az elesésből adódó maradandó egészségkárosodást. A kormányhivatal elsőfokú orvosszakértői bizottsága az elesésből eredő egészségkárosodást az üzemi balesethez képest további 8%-ban vette figyelembe, amely egy olyan többletkár, amelyet kompenzálni kell.
- [65] Az otthoni balesetet követően 10 hónapig nem tudott protézist használni, a lakást nem tudta önállóan elhagyni, ez testileg és lelkileg is megviselte. A térd csak részlegesen gyógyult meg, ugyanis a térd hajlíthatósága korlátozott maradt.
- [66] Az **A... L...** lábbal szerette volna elérni, hogy újra kerékpározhasson, és könnyebb erdei sétákat tegyen, de ezek a lehetőségek a térd hajlításának korlátozottsága miatt végleg elvesztek.
- [67] A jövőbeli állapotrosszabbodás lehetőségét a bíróság nem vette figyelembe. A perben kirendelt igazságügyi orvosszakértő az alapszakvéleményben egyértelműen rögzítette, hogy a végtag amputáció miatt megváltozott strukturális viszonyok következtében a

jövőben az ízületekben enyhe fokú rosszabbodás, a panaszok fokozódása nem zárható ki. Ezen a jobb minőségű protézis sem változtat, tehát az állapotrosszabbodás nemcsak egy elméleti lehetőség.

- [68] Sérült a Pp. 206. § (1), 220. § (1) és 221. § (1) bekezdése, mert az eljáró bíróságok a nem vagyoni kár összegszerűségét mérlegeléssel állapították meg, azonban ez kirívóan okszerűtlen volt. Nem vették figyelembe a mérlegelésnél a baleset idején fennálló ár- és értékviszonyokat, az első **A... L...** protézis 2014-ben történő beszerzésének elmaradását.
- [69] Az életminőséget javító kártérítési tételekből okszerűtlenül következtettek arra, hogy a gépjárműbeszerzés, és az emelt minőségű lábprotézis együttesen alkalmasak az I. rendű felperes életminőségének javítására. Ezek csak akkor jelenthetnek némi könnyebbséget, amikor azokat használja. Minden élethelyzetben azonban ezeket az eszközöket nem tudja használni, és nem is lehet azt. Amikor a lábprotézist leveszi, akkor szembesülnie kell a láb hiányával, és a gépjárművet sem tudja minden körülmények között használni. A gépjármű és az emelt szintű lábprotézis nem adja vissza a korábbi életét, ezek az eszközök nem teremtik meg a jövőbeli biztonságát, sem pedig a baleset előtti eredeti állapotot.
- [70] Az indokolási kötelezettséget megsértette a bíróságok azzal, hogy a nem vagyoni kártérítés összegszerűségének indokolásában szempontként említették: a súlyos mozgásszervi és pszichés károsodást (az első balesetből adódó mértékben), a mozgáslehetőség beszűkülése miatt megváltozott élethelyzetet, a sérülés esztétikai nyomát, a korábbi munkakör ellátására való alkalmatlanná válást, a rehabilitált foglalkoztathatóság kizártságát, az életkort, az egyéb jogcímenek megállapított kártérítési életminőséget javító hatását, a balesetkori értékviszonyokat (csak másodfokon ezzel kiegészítve), a szabadidős tevékenységben bekövetkezett korlátozottságot.
- [71] Ezeken kívül a módosított keresetben és fellebbezésében további figyelembe veendő körülményekre is hivatkozott, amelyeket a jogerős részítélet indokolásában meg sem említettek. Ezek a körülmények a jövőbeli állapotrosszabbodás lehetősége, a 2016. június 25-i baleset állapotrosszabbító hatása, az **A... L...** protézis első beszerzésének késedelme, (kifejezetten a nem vagyoni kár összegszerűségére vonatkoztatva), az életminőséget javító tényezők túlzott értékelése.
- [72] A másodfokú bíróság a 34/1992. (VI. 1.) AB határozat III/2. pontjára utalás ellenére arra nem tér ki, hogy a konkrét perben milyen módon, milyen körülményekben vette figyelembe a méltányosságot és milyen mértékben volt figyelemmel a mértéktartásra.
- [73] Nem fejti ki azt sem a másodfokú bíróság, hogy az 55 éves korú károsult életkora szerint meghatározott életviszonyokon mit ért.
- [74] A fellebbezésében hivatkozott arra az I. rendű felperes, hogy 60%-ban, míg az alperes 40%-ban lett pernyertes. A Pp. 81. § (2) bekezdése értelmében, ha a kártérítési összeg bírói mérlegeléstől

függ, az ellenfelet a ténylegesen megállapított marasztalási összegnek megfelelő perköltség megfizetésére lehet kötelezni anélkül, hogy ebbe az össze a bíróság az alperest a saját pernyerési arány alapján megillető perköltséget beszámítaná. A 40%-os mértékű pervesztés döntő hányadát a bírói mérlegelés körébe tartozó jogcímek teszik ki, a nem vagyoni kár fokozott mértékben bírói mérlegeléstől függ, ezért a pervesztés mértékének jelentős része mérlegelési körbe tartozik, tehát lehetőség van a Pp. 81. § (2) bekezdésének alkalmazására.

- [75] A másodfokú bíróság kirívóan okszerűtlenül mérlegelte azt, hogy az I. rendű felperes követelése nyilvánvalóan eltúlzott volt. A keresetet indító károsulttól nem várható el, hogy előre lássa, hogy a bíróság a mérlegelés körébe tartozó kérdésekben milyen szempontokat fogad el, milyen álláspontot alakít ki.
- [76] A 40%-os pervesztesség túlnyomó részét az **A... L...** protézis és tokrendszer költségére vonatkozó vagyoni kártérítés elutasítása, valamint a nem vagyoni kártérítés összezszerűségének aránytalanul alacsony összegben való megállapítása okozta.
- [77] Utalt arra, hogy a másodfokú bíróság részítéletében tévesen számolta ki a marasztalási összeget, amikor azt 21.210.977 forintban állapította meg. A valós marasztalás ugyanis 20.563.089 forint, valamint ehhez járul még az 1 éves megítélt járadék összege, amely 12 x 97.255 forint, így a végösszeg 21.730.149 forint, amelynek a 10%-a 2.173.015 forint, amelyhez még a 27%-os áfa összege járul.
- [78] Az alperes ellenkérelmében a jogerős részítélet hatályában fenntartását és az I. rendű felperes perköltség viselésére kötelezését kérte.
- [79] Kifejtette, hogy az eljáró bíróságok a nem vagyoni kár összegének megállapításakor teljes körűen mérlegelték a vagyoni jellegű kompenzációkat is, amelyek az I. rendű felperes életminőségének javítását szolgálták. Az általa hivatkozott bírósági határozatokban nem volt példa arra, hogy a károsult mindezen jogcímeken kapott volna még kártérítést. Az anyagi és eljárási kifogások tartalmukat tekintve azonosak, a nem vagyoni kár mérlegelésével kapcsolatosak, és felülmérlegelésre irányultak, erre azonban a felülvizsgálati eljárásban már nincs lehetőség.
- [80] Nem állapítható meg kirívóan okszerűtlen mérlegelés sem az első- sem pedig a másodfokú részítélet alapján.
- [81] A perköltség tekintetében a jogerős részítélet részletes indokolást tartalmaz, és az, hogy a törvényszék „csak” eltúlzottként értékelte az I. rendű felperes kárigényét, nem lehet alapja a felülmérlegelésnek.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [82] A felülvizsgálati kérelem részben megalapozott.
- [83] A Pp. 275. § (2) bekezdés alapján a Kúria a jogerős ítéletet csak a

felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálhatta felül.

- [84] A felülvizsgálati kérelem egymással szorosan összefüggő kötelező tartalmi kellékei tehát a jogszabálysértés és a megsértett jogszabályhely megjelölése, valamint annak kifejtése, hogy a fél a határozat megváltoztatását milyen okból kívánja. Ezen együttes törvényi feltételeknek a fél akkor tesz eleget, ha egyrészt a megsértett jogszabályhelyet konkrétan megjelöli, másrészt pedig a hivatkozott jogszabálysértést tartalmilag is körülírja, az erre vonatkozó jogi álláspontját részletesen kifejti, vagyis a jogszabálysértésre való hivatkozását indokait is ismerteti. Amennyiben a fél a felülvizsgálati kérelmében több, egymástól elkülönülő jogszabálysértésre hivatkozik, valamennyi hivatkozásának rendelkeznie kell az előzőekben meghatározott tartalmi követelményekkel. A jogerős ítélet több rendelkezése ellen irányuló felülvizsgálati kérelem esetén annak a törvényben előírt tartalmi kellékeket kérelmenként külön-külön kell tartalmaznia és ezek hiánytalan meglétét is a Kúria külön-külön vizsgálja (1/2016. (II. 15.) PK vélemény 3-6. pont).
- [85] Az I. rendű felperes felülvizsgálati kérelmében a nem vagyoni kártérítés összegének felemelését, valamint az elsőfokú részperköltség összegének módosítását kérte. A nem vagyoni kártérítéssel kapcsolatban az Mt. 166. § (1) bekezdés, 167. § (1) bekezdés, 177. §, Ptk. 355. § (1) bekezdés, 355. § (4) bekezdés, Pp. 206. § (1) és (3) bekezdés, a Pp. 220. § (1) bekezdés d) pontja és a Pp. 228. § (1) bekezdésének megsértésére hivatkozott.
- [86] Az Mt. 166. § (1) bekezdése szerint a munkáltató köteles megtéríteni a munkavállalónak a munkaviszonyával összefüggésben okozott kárt.
- [87] A 177. § (1) bekezdése kimondja, hogy a munkáltató a munkavállaló teljes kárát köteles megtéríteni. A (2) bekezdése szerint meg kell téríteni a munkavállalónak azt a kárt is, amely nem vagyoni kár.
- [88] Az Alkotmánybíróság a 34/1992. (VI. 1.) AB határozatában egyebek mellett kimondta, hogy a pénzbeli kártérítésnek a nem vagyoni károknál az a funkciója, hogy az elszenvedett sérelem hozzávetőleges kiegyensúlyozásáról olyan vagyoni szolgáltatás nyújtásával gondoskodjon, amely az elszenvedett sérelemért körülbelül egyenértékű, másnemű előnyt nyújt. A nem vagyoni kártérítés összegét a bíróságok az eset konkrét sajátosságainak és a károsult személyi körülményeinek alapulvételével határozzák meg.
- [89] Hosszabb ideje egységes bírói gyakorlat szerint a nem vagyoni kártérítésére irányuló igény elbírálása során azt kell vizsgálni, hogy az elszenvedett sérelem milyen mértékű, és a megítélhető vagyoni szolgáltatás mennyiben nyújt körülbelül egyenértékű másnemű előnyt (BH1993.127.).
- [90] Az I. rendű felperes a nem vagyoni kárral kapcsolatban kifogásolta az **A... L...** protézis első beszerzésének késedelme miatti kompenzáció nélkül maradt hátrányok, a baleset idején fennálló ár- és értékviszonyok téves értékelését, a 2016. 06. 25-i elesés állapotrosszabbító hatásának, a jövőbeli állapotrosszabbodás

lehetőségének figyelmen kívül hagyását, az életminőséget javító egyéb, a vagyoni károk körében megítélt tényezők túlzó értékelését.

- [91] Az elsőfokú bíróság az ítéletében figyelembe vette a 2016. június 25-i balesetet, amely az I. rendű felperes otthonában következett be, megállapította, hogy az közvetve okozati összefüggésben van a felperes korábbi balesetével.
- [92] Az a körülmény, hogy a nem vagyoni kártérítés indokolásában kifejezetten ezt nem említi meg, nem jelenti azt, hogy az értékelésnél nem vette figyelembe, hiszen az indokolásban egyértelműen utalt arra.
- [93] Az életminőséget javító vagyoni kár körében az elsőfokú bíróság értékelte a gépjármű beszerzését, valamint az emelt minőségű lábprotézist, amelyek alkalmasak az I. rendű felperes életminőségének javítására, azonban az nem állapítható meg, hogy ezt túlzott mértékben vette volna figyelembe.
- [94] A törvényszék szerint a nem vagyoni kártérítés összegét a balesetkori értékviszonyok alapján határozta meg az elsőfokú bíróság. Az I. rendű felperes felülvizsgálati kérelmében több Kúriai, Fővárosi Ítéltáblai határozatot jelölt meg hasonló tényállásra alapozva.
- [95] A kialakult bírói gyakorlat szerint a nem vagyoni kártérítés összegét vagy a balesetkori értékviszonyok alapján kamattal, vagy pedig az elbíráláskori értékviszonyok alapján (kamat nélkül) kell megállapítani (LB.Mfv.I.10.714/1996.).
- [96] Az ítélezési gyakorlat egységesítésének biztosítása érdekében elvárható, hogy ugyanabban az időszakban bekövetkezett hasonló káresemény által okozott hátrányok után megítélt nem vagyoni kártérítések összege egymástól kirívóan ne térjen el, azonban a hátrányoknak az egyénre gyakorolt hatása, életének további alakulása függ a személyiségétől, az adott ügy egyedi körülményeitől (Legfelsőbb Bíróság Pfv.III.22.149/2010/7.).
- [97] A nem vagyoni kártérítés összegének meghatározásakor kiindulási alapnak kell tekinteni a hasonló tényállású ügyekben kialakult korábbi bírói gyakorlatot, de ezeket az ügyeket nem lehet automatikusan alapul venni. Az egyéni körülmények és az egészségkárosodásból származó hátrányok különbsége az, ami alapot adhat az eltérő mértékű nem vagyoni kártérítés megállapítására. Minden eset különbözik, és a nagyon hasonló tényállások mellett is lehetnek olyan különbségek az adott ügyek között, amelyek indokolják az eltérő döntés meghozatalát. Az egyedi ügyekben hozott döntés nem köti a bíróságot. Az összehasonlítás alapjául szolgáló ítéletek nem bizonyítékok, és az ítéletek közötti különbség nem jelenti a Pp. 206. § (1) bekezdése sérelmét.
- [98] A perbeli esetben a bíróságoknak figyelembe kellett venni nemcsak az I. rendű felperes sérülését, egészségi állapotát, életkorát, hanem minden olyan körülményt, amely az életminőségét befolyásolja azzal, hogy a mérlegelés szempontjai az indokolásból megállapíthatóak legyenek.
- [99] A bíróságok értékelték a 2016. június 25-i elesés

állapotrosszabbító hatását, nem értékelték tévesen a baleset idején fennálló ár- és értékviszonyokat, továbbá nem volt túlzó az életminőséget javító, egyéb vagyoni kár körében megjelölt tényezők értékelése.

- [100] A nem vagyoni kártérítés mértékének megállapításánál a jövőbeli állapotrosszabbodás lehetőségét, valamint az **A... L...** protézis első beszerzése késedelme miatti hátrányokat azonban nem vették figyelembe.
- [101] A kirendelt szakértő szerint az **A... L...** típusú protézis a csonkon körkörösén fekszik fel, és támaszkodik egy úgynevezett linerrel, és lényeges funkcionális különbség van ez és a másik protézis között. A hagyományos ...-es protézis mellett általában segédeszköz használata, bot vagy mankó szükséges. Az **A... L...** típusú protézisnél a klinikai és szakértői gyakorlat alapján erre nincs szükség. A modernebb típusú protézis az egészségkárosodás mértékét hosszútávon jelentős mértékben lassítja, illetve csökkenti (Szolnoki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 2.M.163/2015/... ... oldal).
- [102] A szakértői vélemény kitért arra is, hogy a bal lábszár csonkolását követően enyhe fokú combizom sorvadás, és a bal térdmozgások hajlítás irányába történő enyhe fokú beszűkülése alakult ki. A járászavar miatt jobb oldali csípőpanaszok, és derékpanaszok jelentkeztek, a gerinc MR vizsgálata elfajulásos tünetet igazolt, porckorong sérvesedést nem. A végtag amputáció következtében megváltozó strukturális viszonyok következtében a jövőben a fenti ízületekben enyhe fokú állapotrosszabbodás, panaszok fokozódása nem zárható ki (Szolnoki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 2.M.163/2015/... ... oldal).
- [103] A szakértői véleményből megállapítható, hogy a felperes az első protézissel együtt bot és mankó használatára volt kénytelen, amely jelentős kényelmetlenséggel és fájdalommal járt. A 2016. június 25-i balesete közvetett összefüggésben van az előző balesetével, az orvosszakértői vélemény szerint fokozottan hajlamos eselésre, megbotlásra. A felperes 2014-től 2017 áprilisáig használta a kevésbé komfortos lábszárprotézist, amely használatával kapcsolatos negatív körülményeket a bíróságok nem értékelték.
- [104] A Pp. 206. § (1) bekezdésében foglaltak megsértése akkor állapítható meg, ha a bíróság a tényállást nem kellően tárta fel, vagy a bizonyítékokat okszerűtlenül mérlegelte, illetve a megállapított tényállás iratellenes megállapítást vagy logikai ellentmondást tartalmaz. A nem vagyoni kártérítés mértékének megállapítása miatt az ítélet akkor jogszabálysértő, ha a személyiség sérelmének meghatározása körében a bíróság elmulasztotta valamely bizonyíték értékelését vagy azt okszerűtlenül, logikátlanul mérlegelte.
- [105] Jelen esetben megállapítható, hogy a bíróságok nem mérlegelték, illetve nem értékelték az első - hagyományos - protézis használatával járó fájdalmat, kényelmetlenséget, illetve más eszköz (bot, mankó) használatát, továbbá nem vették figyelembe a felperes

jövőbeli állapotrosszabbodásának lehetőségét.

- [106] Mérlegelve az első- és a másodfokú bíróság által feltüntetett szempontokat, valamint az **A... L...** protézis első beszerzésének késedelme miatti hátrányokat és a jövőbeli állapotrosszabbodás lehetőségét is, a Kúria 10.000.000 forint nem vagyoni kártérítést tartott az I. rendű felperes sérelmével arányban állónak.
- [107] A Pp. 81. § (2) bekezdése szerint, ha a per kártérítésre irányul vagy egyéb olyan követelés iránt folyik, amelynek összegszerű megállapítása bírói mérlegeléstől függ, az ellenfelet akkor is kötelezni lehet a terhére megállapított marasztalási összegnek megfelelő perköltség megfizetésére, ha a bíróság a követelt összegnél kevesebbet ítélt ugyan meg, de a követelt összeg nem tekinthető nyilvánvalóan túlzottnak.
- [108] A nem vagyoni kártérítés összegszerűsége bírói mérlegeléstől függ, tehát nincs meghatározó jelentősége annak, hogy a felperes a követelt összeghez viszonyítva milyen arányban lett pernyertes. Ezekben az esetekben a korlátot csak az jelenti, ha a követelés nyilvánvalóan eltúlzott.
- [109] A perbeli esetben a felperes részéről 15.000.000 forint nem vagyoni kártérítés - figyelemmel a sérülés jellegére és a bíróságok által mérlegelt összes körülményre - nem tekinthető nyilvánvalóan eltúlzottnak.
- [110] Az elsőfokú bíróság részítéletében 20.563.089 forint megfizetésére kötelezte az alperest, ehhez járult még minden hónap 10. napjáig havi 97.255 forintos járadék. A járadék 1 éves összegét figyelembe véve (1.167.060 forint) az elsőfokú eljárásban a felpereseknek megítélt összeg 21.730.149 forint, amelynek a 10%-a 2.173.015 forint.
- [111] A fentiekre figyelemmel a Kúria a Pp. 275. (4) bekezdése alapján a másodfokú részítéletnek az alperes 8.000.000 forint nem vagyoni kártérítés megfizetésére kötelező rendelkezést helybenhagyó részét hatályon kívül helyezte az eljárási részilletékekre és az I. fokú eljárási rész-perköltségre is kiterjedően, és az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatva 10.000.000 forint nem vagyoni kártérítés megfizetésére, valamint 2.173.015 forint és 586.714 forint áfa megfizetésére kötelezte az alperest, egyebekben (a II. rendű felperesre vonatkozó döntést) nem érintette.

Záró rész

- [112] A Pp. 81. § (2) bekezdése alapján a Kúria kötelezte az alperest, hogy fizessen meg az I. rendű felperesnek felülvizsgálati eljárásban megítélt 2.000.000 forint 10%-ának megfelelő, azaz 200.000 forint perköltséget.
- [113] A pertárgy értékét az elsőfokú eljárásban 37.210.977 forint figyelembevételével állapította meg a bíróság. Az illethekekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 42. § (1) bekezdése alapján az elsőfokú eljárás illetheke 1.500.000 forint volt. A másodfokú

eljárásban az I. rendű felperes vonatkozásában a fellebbezett érték 7.000.000 forint nem vagyoni kártérítés és 5.979.662 forint vagyoni kártérítés, azaz 12.979.662 forint volt, amelyből 2.015.000 forintig pernyertes lett az I. rendű felperes, ez 15%-os pernyertességet jelent.

- [114] 12.979.662 forint alapulvételével az Itv. 46. § alapján a fellebbezési illeték 1.038.000 forint az I. rendű felperes esetében, amelyből pernyertesség pervesztesség arányában 155.700 forintot az alperes, míg 882.300 forintot pedig a felperes helyett az állam visel. Az alperes csatlakozó fellebbezése folytán a le nem rótt illeték 226.700 forint, így az alperes mindösszesen 382.400 forint fellebbezési illeték viselésére köteles.
- [115] A felülvizsgálati eljárásban az illeték mértéke 5.000.000 forint pertárgyérték alapulvételével az Itv. 50. § (1) és (3) bekezdése alapján került megállapításra, a viselése a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (1) és 14. §-án alapul.
- [116] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 274. § (1) bekezdése szerint tárgyaláson kívül bírálta el.
- [117] Ez ellen a részítélet ellen a Pp. 271. § (1) bekezdés alapján nincs helye felülvizsgálatnak.

, 2020. március 24.

**Dr. Hajdu Edit s.k. a tanács elnöke, Dr. Gál Attila s.k. előadó
bíró, Dr. Mészárosné
dr. Szabó Zsuzsanna s.k. bíró**

A kiadmány hitelével: